

Лісовий вісник Житомирщини

№ 3 (21) 2014

З ДНЕМ ПРАЦІВНИКА ЛІСУ!

**Шановні працівники лісового господарства,
колеги!**

Традиційно, в третю неділю вересня, ми відзначаємо своє професійне свято – День працівника лісу.

Лісове господарство України завжди було і залишається пріоритетною господарською складовою нашої держави, основою економічної стабільності, запорукою екологічної безпеки і охорони навколишнього середовища.

Ліс – це безцінний дар! Його збереження та примноження – високе покликання всіх працівників лісового господарства.

Щодня сумлінно і невтомно працюючи, лісівники створюють десятки гектарів нових насаджень, охороняють ліси від пожеж, хвороб та шкідників, самовільних рубок, браконьєрського полювання.

Завдяки самовідданій праці лісівників збільшується площа лісового фонду країни, успішно розвивається лісогосподарська промисловість.

Переконалий, що ваш професійний обов'язок та наполеглива праця щодо збереження, раціонального використання та дбайливого відтворення лісів сприятиме процвітанню рідної держави.

Від усієї душі щиро вітаю всіх працівників лісового господарства та ветеранів галузі з професійним святом!

Особливо хочу звернутися зі словами вдячності та пошани до тих лісівників, які сьогодні гідно виконують свій громадянський військовий обов'язок в зоні антитерористичної операції – захищають державні кордони, ризикуючи власним життям.

Миру вам і вашим сім'ям, мужності та витримки в цей непростий час.

Дорогі колеги, нехай добробут та щастя сповнять ваші родини, міцного здоров'я вам, благополуччя і віри, наснаги та нових трудових звершень.

З професійним святом – з Днем працівника лісу!

**З повагою,
голова Державного агентства лісових ресурсів
Валерій ЧЕРНЯКОВ**

**Шановні лісівники Житомирщини!
Дорогі друзі та колеги!**

Прийміть найщиріші вітання з нагоди професійного свята – Дня працівника лісу.

Ліс – це загальнонаціональне надбання, безцінний скарб нашої держави, жива спадщина для майбутніх поколінь. Саме тому професія працівника лісу в усі часи була почесною і шанованою в народі.

Тож прийміть слова щирої вдячності за вашу самовіддану працю, сумлінність і принциповість, чесність і порядність.

Низький уклін ветеранам галузі. Саме вони зберегли і виростили ті ліси, які сьогодні радують наше око.

В цей нелегкий для нашого народу час маємо докласти максимум зусиль і наполегливості, щоб відстояти наше право жити у вільній демократичній державі.

Бажаю усім, щоб мир і злагода запанували на нашій землі. Нехай добро і благополуччя живуть у наших домівках.

Міцного здоров'я всім та світлої долі на довгі роки.

**З повагою,
начальник Житомирського обласного управління
лісового та мисливського господарства
Андрій КУРІНСЬКИЙ**

**Розглядати людину як бізнесово-фінансову
одиницю – не мій метод.....**

4

Інтерв'ю з начальником обласного управління лісового та мисливського господарства А.Б.Курінським

Людина в лісових координатах.....

7

Що для вас ліс, окрім роботи? 11 відповідей на це запитання

Не залишаємось осторонь .....

8

145 наших працівників зі зброєю в руках боронять свою землю

Чому гинуть дерева? .....

10

Нарада-семінар з проблем всихання основних лісоутворюючих порід на Поліссі в ДП «Новоград-Волинське ДЛМГ»

Уроки мужності .....

12

Відбулися XVII обласні змагання вальників лісу

У лісі як гукнеш, так і відгукнеться.....

14

Що важче: берегти чи примножувати лісове багатство колективу Броницького лісництва Городницького держлісгоспу

Про березу карельську та українську .....

16

Одне з найзагадковіших дерев, що прижилося у нас

Дідове озеро .....

20

Окраса Словечанського держлісгоспу – унікальний заказник державного значення

Точне око, тверда рука і ...бензопила .....

22

Майстер без жодного гвіздка виготовляє елегантні меблі

РОЗГЛЯДАТИ ЛЮДИНУ ЯК БІЗНЕСОВО-ФІНАНСОВУ ОДИНИЦЮ – НЕ МІЙ МЕТОД

Майже три місяці в обласному управлінні лісового та мисливського господарства – новий начальник А.Б. Курінський. Багатотисячний колектив придивляється до нового очільника, він придивляється до людей, з якими відтепер крокувати разом. День працівника лісу – чудовий привід порозумітися, по-людськи поговорити про працівників лісу, про бачення ситуації, про настрої і плани.

- Андрію Борисовичу, ваші перші враження від контактів з колективом житомирських лісівників?

- Враження світлі. Спасибі за привітність, якою супроводжувалися всі наші знайомства. Часу було достатньо, щоб скласти думку про колектив управління. Люди симпатичні не лише з професійної точки зору. В ході співбесіди постарався вислухати кожного. Почути, подискутувати. Якщо людина має свою думку, розкривається – можна далі працювати з надією на успішний результат.

Великий, не побоююсь цього слова, тягар – на плечах директорів лісгоспів, на них – безпосередня відповідальність за трудові колективи. Я радий, що не спостерігав ніяких чвар, що весь їхній професіоналізм і досвід спрямовані на активну роботу в обстановці, коли до виробничого додалося психоемоційне навантаження; що вони взмозі виступати тими компенсаторами, які не дають ускладненій ситуації позначитися на їхніх підлеглих. Бо від цього суттєво залежать результати роботи.

Коли приїжджаю безпосередньо на місця, я хочу відчутти чим живуть колективи. Хочу, щоб люди не уникали начальника управління. У мене одна пропозиція: підходьте, є що сказати – кажіть.

Всі пропозиції акумулюю, аналізую, звертаюся в Державне агентство лісових ресурсів. Я вже переконався, що там достатньо високих професіоналів, які вмі-

ють слухати і приймають відповідні рішення.

- Які показники в роботі за минулий рік ви вважаєте найбільш промовистими? Що маєте намір змінити? Можливо, зробити головними інші робочі напрями?

- Минулий рік наші держлісгоспи закінчили з прибутками і непоганими показниками. Радує те, що лісове господарство входить у десяток надійних бюджетоутворюючих підприємств області. Треба утримувати цю стабільність надалі. Хоча це доведеться робити в ускладнених умовах: сьогодні ми допомагаємо військовим, для лісівників відновлено сплату ПДВ, на стадії обговорення проект закону про перекладення видатків на ведення лісового господарства на обласні бюджети. Хоча останнє – не новина для житомирських лісівників. Останнім часом 94% лісових витрат ми беремо на себе. Нещодавно написали відмову і від решти – 6% з державного бюджету – на користь тих управлінь, в основному південних, які працюють не в таких ресурсних областях, як наша.

Вважаю, що головне наше завдання – спільно виробити формулу самодостатності; залучити в галузь більше «спокійних» коштів, щоб наші підприємства почувалися комфортно – наскільки це можливо нині, щоб створити додаткові потужності з переробки, щоб зберегти робочі місця. Щоб помірковані люди не мігрували, а мали гідну роботу з гідною оплатою.

У списку особливо важливих –

і завдання зробити нашу справу більш публічною, більш зрозумілою місцевому населенню, територіальним громадам, усім, хто цікавиться галуззю. Щоб про нас не згадували тільки в тому зв'язку, що «вирубано забагато». Лісівники мають працювати із почуттям власної гідності; переконати тих, хто сумнівається: посаджено стільки лісів, що їх буде достатньо, аби наші нащадки так же, як ми сьогодні, в майбутньому спокійно користувалися тим, що створили ми.

- Якщо є нові плани, то належить по-новому зорієнтувати підлеглих – якими методами? За якими критеріями здійснюється добір нових кадрів?

- Кадрова ситуація в лісовій галузі області для мене не новина. Я зростав на Коростенщині, вчився в Малині, і тому за станом справ на Житомирщині завжди уважно слідкував. Знаю, тут працюють немало досвідчених, відповідальних перед собою і колективами, організаторів лісового господарства. Такі, як-от керівники Баранівського, Новоград-Волинського лісгоспів. Вони не просто забезпечують успішну фінансово-господарську діяльність, а досягають цього злагодженою роботою колективу. Та й земляки добре відгукуються про них. Це – підприємства, яким під силу всі завдання.

Ряду керівників підприємств не подовжено трудові контракти. Це не повинно сприйматися як проблема тими, хто підписує строковий трудовий договір. Треба бути готовим до звіту і відпо-

відальності у строк, зафіксований документом. Щодо нових призначень. Мені хотілося, щоб це були місцеві люди, які знають не лише лісову справу, а й загальні місцеві проблеми. Щоб у виробництво не йшла політика. Щоб керівник був налаштований на спокійну ділову наполегливість. Я рекомендував таких людей, а отже взяв на себе тягар співвідповідальності. Звіт – через рік.

- До чого ви більше схильєтеся як керівник – до рекомендацій високих фахівців, до задоволення пропозицій «знизу»... Ряд можна продовжити. Іншими словами: ваші пріоритети як очільника?

- На першому місці – помірковані підходи до розширення виробничої діяльності. Сподіваюсь, що мені вистачить сил не

дозволити заганяти підприємства у необдумані технологічні процеси, які потім завели б їх у тяжкий стан. Тут багато залежить від їх керівників, які вільні надавати обґрунтовані пропозиції. Практикою засвідчено: на колегіях державного агентства на них реґують позитивно.

Враховуймо ситуацію: нам слід максимально зберегти існуючі виробничі потужності, бо попереду – завдання, пов'язані з відбудовою сходу країни.

- Добра, результативна робота залежить не тільки від співвідношення «товар-гроші» (за Марксом), тобто «робочі руки-зарплата». Нарешті дедалі частіше в новітній Україні згадують про те, що називається «соціальним капіталом». Як ви

плануєте задіяти його?

- Лісова галузь не така прямолінійна, як здається на перший погляд. Ми ж не машини складаємо, де кожна деталь вирахована до мікрона. Ми відтворюємо ліси, і тут без особливого настрою, без щирого серця, без взаємоповажних стосунків: лісівників з лісівниками, лісівників з місцевим населенням, доброго результату досягти важко.

Розглядати працівника як бізнесово-фінансову одиницю – не мій метод. Перекоаний, робити рентабельність на людині – небезпечно. Неперспективно. Ще раз наголошую: особливо це стосується нашої галузі, в якій більшість здобутків – результат роботи від душі.

Примноження неформальних цінностей у колективах – це, врешті решт, примноження трудових здобутків. Це складне завдання; це набагато складніше, ніж, приміром, вручити премію чи подарунок. Воно потребує тривалих цілеспрямованих зусиль. Але ми підемо цією дорогою більш наполегливо. Ось, приміром, недавно відбувся обласний конкурс вальників лісу. Чітко спланований, добре організований захід. Однак чому тільки захід, а не свято? Якби на ньому були присутні член родини лісоруба, то він почувався б не просто учасником змагань з присвоєним номером, а героєм – бо так воно і є, приїхали краці. Главою родини, яким вона пишається. І такі зібрання професіоналів, де можна не тільки позмагатися, а й по-дружньому поспілкуватися, перекоаний, дуже важливі й потрібні. Хорошому професіоналу важливо виростати й у власних очах, і в очах родини, і в очах колег.

- Ваші побажання колективу лісівників Житомирщини?

- Згуртованості – як у колективах, так і в сім'ях, взаєморозуміння, терпимості один до одного. Достойно вийдемо з нинішнього нелегкого періоду – і це стане запорукою наших подальших успіхів.

*Інтерв'ю
взяла Галина ПАЛИБОДА.*

ЩО САМ ЗАРОБИВ – ТЕ ЗАВЖДИ СОЛОДКЕ

На відзначення 23-ї річниці Незалежності України чотирьом нашим землякам присвоєно звання заслуженого працівника в своїй галузі.

За вагомий особистий внесок у розвиток лісової галузі, досягнення значних показників у праці, високу професійну майстерність почесне звання «Заслужений лісівник України» присвоєно майстрові лісу Смолівського лісництва Коростишівського держлісгоспу Петру Петровичу Савенку.

З високим званням майстра привітав начальник обласного управління лісового та мисливського господарства Андрій Курінський.

- Як ви дізналися, що в указі Президента України є ваше прізвище?

- Мій старий приятель, Антон Антонович Остапчук, першим запитав це в Інтернеті та й подзвонив.

Більшість людей, з якими потоваришував Петро Савенко, прийшовши працювати в ліс, уже на заслуженому відпочинку. І тепер він, лісівник з понад тридцятирічним стажем, – найстарший у колективі.

Здебільшого мовчки спостерігає за молодими задиристими колегами і згадує себе, щойно демобілізованого зі строкової служби, у пошуках роботи. Виріс у Левкові, біля лісу, але в можливість роботи в лісі не вірилось. Роздивився господарську жилку в молодого хлопця земляк, лісничий Смолівського лісництва Василь Олександрович Карпенко і запросив до себе. Перші роки були ніби випробуванням. А вже на нинішніх 640 гектарах Савенко осів остаточно.

Упродовж трьох десятиліть майже кожен п'ятий гектар на цій лісовій площі засаджений під керівництвом Петра Петровича. У доброму стані всі підопічні йому лісові культури, але найбільше

він любить старші, що їх піднімав до неба першими. Ця радість доступна лише тим, хто не «літає» у пошуках кращого, а послідовно і невтомно робить кращим те місце, що призначене долею.

Про послідовність. Здавалося б, за ці роки уже давно склалося коло тих, з ким співпрацює майстер. Але, приміром, щовесни в час садіння лісу Петро Савенко йде з інструктажем до досвідчених лісокультурниць: а раптом хтось із них взяв з собою дочку чи сина і ті ще не знають як надійно закріпити саджанець у ґрунті. Науковці це назвали б добрим стилем роботи. А Петро Петрович висловлюється простіше: краще роз'яснити «до», ніж критикувати «потім».

Ця «некритична» лінія допомагає йому і в спілкуванні з керівництвом. «Мовчун» – характеризує його одним словом директор Коростишівського лісгоспу Валентин Севастьянович Ейсмонт. Але одразу ж і уточнює: «Надійний мовчун. Жодного разу не трапилося такого, щоб поставлене перед ним завдання не було виконане».

Так, за ці десятиліття він став кращим майстром, здобув славу удачливого мисливця, навчився готувати тепер уже знамениту

юшку... Але не навчився говорити багато. Його стихія – діло.

Якщо не в слово, то куди ж діваються негативні емоції – без них же не буває? Є у Петра Петровича заповідне місце, углибині «його» лісу, де заспокоють високі сосни та дуби і добра вода у криничці.

Що змінилося в житті майстра, до якого тепер додається слово «заслужений»?

- А, то для урочистостей...

Мабуть, це наймудріша відповідь. Бо далі – звичне життя: хвилювання за двох синів, робота в лісі, поради молодшим колегам, якщо ті про них попросять.

Понад тридцять років щоденної роботи безпосередньо в лісі...

- Вам ще далеко до пенсії, - ставлю Савенку не зовсім коректне запитання. Він подумки вираховує роки, зморщивши лоба. І ця пауза – відповідь, що найпереконливіше свідчить про його ставлення до лісу. Без якого не мислить життя.

...Вже зовсім скоро – улюблена пора Петра Савенка. Опале листя на лісових дорогах, що золотим віялом розсипається за колесами його УАЗика. Дерева красиво відступають до спочинку, щоб знову і знову відроджуватись до життя.

Галина ВАСИЛЬЧУК.

ЛЮДИНА В ЛІСОВИХ КООРДИНАТАХ

Беззаперечний, підсилений тисячами почутих тверджень, висновок, що робота в лісі – це робота в особливій, ні на що не схожій обстановці. З чим їти в цей зелений світ, яку лінію поведінки обрати, щоб тебе прийняв ліс і сприйняли люди?

Ці запитання Вісник не раз ставив найдосвідченішим працівникам нашого лісу. І одержував мудрі, вивірені часом і багаторічною практикою конкретні відповіді.

Напередодні свята Вісник звернувся до лісівників з дещо видозміненими запитаннями – щоб зрозуміти як вони прийшли в ліс; що для них ліс, крім роботи; чи можуть вони назвати свою сім'ю лісовою сім'єю?

Отож маємо колективний портрет не тільки лісівника-професіонала, а й лісівника-людини – відвертої, жартівливої, відповідальної, романтичної. І одностайно – вірної своїй справі.

Михайло УКРАЇНЕЦЬ,

майстер лісу, Житомирське ЛГ:

Скажу чесно: в ліс потрапив випадково. Коли прийшов з армії, то іншої роботи не знайшов. І вже 21 рік – рівно півжиття – працюю в лісі, й ні на що не промінюю це. Та навіщо багато слів? Живу тепер в лісі з сім'єю; цим усе сказано.

Олексій ГРЕЧКІВСЬКИЙ,

майстер лісу, Коростенське ЛМГ:

Було, працював у Києві. Але без живої природи, без зелені не зміг. Тепер із лісу – нікуди! Найкращі години життя – це коли йду в ліс з дружиною, дітьми, внуками.

Світлана ІЛЬЧУК,

інженер з охорони праці, Баранівське ЛМГ:

В дитинстві мріяла бути вчителем музики. Музика є! Бо вже 18 років працюю в лісовому господарстві і знаю, що ліс – це моє! Подобаються люди, з якими працюю, подобається, що з ними можна працювати на результат. Так, це нелегко. Але спасибі сім'ї, прийдеш увечері, а тобі: «Мамо, ти цілий день на ногах, присядь-но коло телевізора...».

Олександр САДІВСЬКИЙ,

бензопильник 5 розряду, Бердичівське ЛГ:

- Мріяв бути столяром, і працював трохи ним. А в ліс мене переманив родич-лісник. Ми з ним дружимо майже все життя. І я подумав: якщо всі там такі, як він, то це надійно. І красиво. Дуже люблю ранню весну в лісі, коли листя на деревах починає розпускатися. А от сини більше люблять комп'ютери. Хочеться вірити, що цей пріоритет для них тимчасовий. Не може бути, щоб віртуальне спілкування зовсім заступило їм спілкування з живою природою.

Микола ВОРОНЕЦЬКИЙ,

лісоруб, Житомирське ЛГ:

- Прийшов працювати в ліс, бо тільки тут у той час була пристойна зарплата. Працюю вже 15 років. Люблю в лісі все, крім комарів.

Микола ФІЛОНЕНКО,

тракторист, Ємільчинське ЛГ:

У лісі – з 16 років. До нього прилучив мій батько. Колись разом садили ліс. Віднедавна маю вже свій трактор, можна було б самостійно фермерувати. Але не уявляю, як без колективу, без походів по гриби...

Дмитро ВИГІВСЬКИЙ,

майстер лісу, Коростенське ЛМГ:

- Ліс полюбив, ще як ходив з мамою по ягоди, по гриби. Вже два роки працюю в лісі. Ніде так вільно не дихається, як тут.

Петро ПАЙЦУН,

лісоруб, Білокоровицьке ЛГ:

- Закінчив Криворізьке авіатехнічне училище. Але знаєте, як на долі написано «ліс», то ліс. Добре, що вивчав техніку, це тепер дуже допомагає в роботі. Ліс підтримує сім'ю і грибами, ягодами. А найкраще, що є в лісі, - цвіт конвалії.

Олександр СЕРГІЙЧУК,

інженер з охорони праці, Народицький спецлісгосп:

- У лісі працювали мої батьки. Питання, який професійний напрям обирати, переді мною не стояло. А може й вдача така: люблю заходити глибоко в ліс, спостерігати за деревами, іншими рослинами, а якщо промайне заєць чи лисиця – це додає особливих почуттів: ти не один у цьому великому світі природи. Щасливий, що лісові прогулянки люблять і дружина, і син.

Володимир ЛИТВИНЧУК,

майстер лісу, Попільнянське ЛГ:

- У 2003 році я посадив перші культури. Тепер вони вже набагато вищі за мене. Люблю дивитися, як росте ліс. Щасливий, що дуже любить ліс моя дев'ятирічна донька Іванка.

Іван СКИДАН,

старший майстер лісу, Нов.-Волинське ЛМГ:

- Мій дід-водій, батько-лісоруб присвятили себе лісу. Я твердо знав, що теж працюватиму тут ще п'ятикласником. Що для мене ліс? Все. Якщо не любити ліс, то що в ньому робити?

ЛІСІВНИКИ НЕ ЛИШАЮТЬСЯ ОСТОРОНЬ

Війна, яку ще рік тому ніхто з нас і уявити собі не міг, не лише внесла свої корективи у наше життя. Вона сіє смуток та тривогу, забирає наших кращих синів, несе горе в сім'ї.

- Сьогодні нелегко всім, - каже начальник обласного управління лісового та мисливського господарства Андрій Курінський. - Найважче, звісно, нашим воякам, які під кулями, без сну і відпочинку, ризикуючи життям і здоров'ям, боронять нашу землю від ворога. Важко їхнім сім'ям, які залишилися без чоловічої підтримки та ще й з постійними хвилюваннями: як він там? Непросто і всім нашим співгромадянам, які вболівають за долю країни та свого народу.

Лісівники області не стоять осторонь найгостріших проблем у нашому суспільстві. 145 наших працівників зі зброєю в руках боронять нашу землю. Деякі з них в зоні АТО уже майже півроку. На жаль, маємо і втрати: 37-річний працівник Словечанського лісгоспу загинув у боях під Донецьком.

Ми, хто лишився тут, на своїх робочих місцях, робимо все можливе, щоб наблизити перемогу. У нас – досить потужна профспілкова вертикаль, яка має можливість надати матеріальну допомогу, наші працівники перераховували кошти із заробітної плати. Загалом упродовж останніх місяців лісівники надали понад мільйон гривень на придбання військового обладнання, бронезишетів, продуктів харчування, одягу, медикаментів. Підприємства Житомирського обласного управління лісового та мисливського господарства передали Збройним Силам України 21 одиницю автотранспорту. Окрім того, допомагаємо і в ремонті військової техніки, підтримуємо

поранених та сім'ї загиблих.

У державному підприємстві «Радомишльське лісове господарство» вболівають за всіх, кому доводиться воювати в зоні АТО, та найбільше піклуються про п'ятох своїх працівників, які беруть участь у бойових діях, та про їх сім'ї.

- Намагаємося допомогти всім, чим можемо, - долучається до розмови директор Радомишльського лісгоспу Іван Дмитренко, - окрім матеріальної допомоги, колеги допомагають і город обробити, і дров на зиму заготовити. Та й просто дружня підтримка не зайво буває, щоб рідні наших захисників не почувалися самотніми.

Людмилі Пилькевич, чоловік якої, старший майстер лісу Радомишльського лісгоспу Сергій Павлович, уже більше півроку воює на Луганщині, тепер доводиться самотужки виховувати двох дітей, старший із яких до того ж в цьому році – першокласник.

До цієї сім'ї і завітали представники управління та лісгоспу з подарунками, які зараз найбільш необхідні: шкільний одяг та навчальне приладдя, а ще іграшки та солодоші.

Щира радість в очах пані Людмили та її синів Владислава і Назара від отриманих подарунків вмить змінюється сумом, як тільки мова заходить про чоловіка і батька. А всі бажання зводяться до одного: аби скоріше їх воїн повернувся додому живим, неушкодженим та з перемогою.

У зону АТО відправлено чергову партію допомоги

Дарами лісу вирішили поділитися працівники лісгосподарських підприємств з нашими військовиками та мешканцями звільнених територій. Мед, березовий сік, гриби, джем, а ще борошно, крупи, м'ясні та рибні консерви, печиво, чай та цигарки відправили лісівники на схід нашої держави.

Прес-служба ЖОУЛМГ.

За підсумками обласного конкурсу «Кращий підприємець 2014 року» ДП «Білокоровицьке лісове господарство» (директор Юрій Шевчук) вибороло третє місце в номінації «Кращий суб'єкт господарювання державного та комунального сектору економіки».

Майже 2,5 мільйона гривень капітальних інвестицій зроблено з початку нинішнього року Городницьким держлісгоспом. Значну частину коштів спрямовано на подальше технічне озброєння підприємства – зокрема, придбано три лісовозні автомобілі з причепами, автотранспортувач, кущорізи, систему відеоспостереження та ін.

Засновник мисливського господарства ТОВ «КАМІА плюс» (генеральний директор Андрій Сухін) та фонд Ігоря Янковського «Ініціатива заради майбутнього» власним коштом придбали 300 листів шиферу для заміни даху над приміщенням інфекційного відділення Андрушівської ЦРЛ. Як стверджує її головний лікар Юрій Ющинський, це – перший в його майже 30-літній практиці приклад такої щедрої і оперативної благодійності.

У Шершнівському лісництві ДП «Коростенське ЛМГ» встановлено камеру відеоспостереження за лісовими масивами. Найближчим часом телевізійні системи спостереження буде впроваджено ще у двох лісництвах підприємства.

Цьогорічного літа 48 осіб – працівників ДП «Новоград-Волинське ДЛМГ» та членів їхніх сімей – коштом адміністрації підприємства та профспілкової організації відпочили на березі Чорного моря, в Затоці. За словами голови профкому Петра Блиндюка, придбання туристичних путівок для всіх працівників, котрі бажають активно провести відпустку, є традиційним.

У Баранівському лісництві завершено будівництво 2-кілометрової лісової дороги з твердим покриттям. Баранівський держлісгосп, що активно вдосконалює мережу лісових сполучень, нинішнього року також облаштував 2-кілометровий насип та провів ремонтні роботи на 8 кілометрах лісових доріг.

Щоб не допустити розповсюдження та занесення збудника африканської чуми свиней на територію Житомирщини, користувачі мисливських угідь області проводять систематичне спостереження за дикими кабанамі. Від усіх добутих на полюванні диких кабанів проводиться відбір діагностичного матеріалу для проведення лабораторних досліджень на виявлення захворювання АЧС.

Прокуратурою Житомирського району подано в суд позов про визнання незаконним та відміну розпорядження голови Житомирської райдержадміністрації, яким у 2008 р. у власність приватній особі передано земельну ділянку, що належить до земель лісового фонду й перебуває в користуванні ДП «Житомирське лісове господарство».

ЧОМУ ГИНУТЬ ДЕРЕВА?

Нарада-семінар з проблем всихання основних лісоутворюючих порід на Поліссі відбулася на базі ДП «Новоград-Волинське досвідне лісомисливське господарство».

У ньому взяли участь голова Державного агентства лісових ресурсів Валерій Черняков та ряд фахівців цього відомства. Саме агентство виступає за поглиблене вивчення хвороб лісу і вироблення обґрунтованих рекомендацій, нещодавно виділивши перші 4,5 мільйона гривень на науково-дослідні роботи.

На зібранні виступили науковці, природоохоронці, керівники ряду обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

У всіх виступах – тривога. Від дипломатичного «наші насадження слабшають» до зболеного «катастрофічний стан наших лісів» – всі фіксують прискорення патологічних процесів. Кандидат сільськогосподарських наук, заступник директора УкрНДІЛГА Микола Ведмідь наполягав на тому, щоб визнати лавинне збільшення цих проблем.

Не обминули вони Житомирщину. На початку нинішнього року площа зареєстрованих осередків ушкодженого лісу зростає на 10% проти останніх показників 2013 року. Особливо багато їх зафіксовано в Народицькому спецлісгоспі, Городницькому, Малинському, Радомишльському, Новоград-Волинському лісгоспах. Власне, біда не оминула жодне підприємство.

Як це відбувається – на конкретному прикладі в Пилипівцевському лісництві показав директор ДП «Новоград-Волинський ДЛМГ» Степан Нусбаум. Тут на 4,5-гектарній площі почали всихати ялини. Ділянку прагнули врятувати, провівши протягом двох років суцільні санітарні рубки. Але зберегти насадження навіть на 0,9 га, що залишилися, не вдається. Причому помічено: чим концентрованіший певний осередок всихання, тим інтенсивніше воно поширюється навколо.

Всихають сосни, всихають ясени... Ліси масово потерпають від соснового пильщика, соснового шовкопряда, верхівкового короїда, короїда-типографа, мікозів... А вивчення цих проблем не встигає за появою все нових і нових ворогів дерев. Ось і в нас уже зафіксовано Халару на ясеневих деревостанах, не так давно описану шведськими вченими. У 2014 році на українських модринах виявлено Дотістрому (червоне покреслення).

Понад сто років учені б'ються над феноменом кореневої губки – головного пошкоджувача наших соснових лісів (55% від загальної враженої площі). Але, як зазначали в своїх виступах науковці, він так до кінця і не вивчений. Отож, відповідно, і немає ефективних засобів боротьби.

Ми маємо описи численних лісових хвороб, але причини їх виникнення з необхідною конкретністю не визначено. Найперше їх пояснюють кліматичними змінами. «У цих проблемах винен не клімат!» - рішуче заперечує учасник наради – кандидат біологічних наук, доцент Національного університету біоресурсів та природокористування України Микола Завада. Воно й справді – надто універсальний аргумент. Серед інших – таке ж узагальнення: антропогенний вплив, рекреаційна діяльність, пожежі, господарська діяльність.

Хоча в кожній із цих причин варто роздивитися раціональне

зерно. Приміром, досліджено, як зазначила кандидат сільськогосподарських наук, завідувача лабораторією захисту лісу УкрНДІЛГА Валентина Мешкова, що погіршення стану ясеневих насаджень посилюється на межі зі зрубами. Можливо, ми допускаємо завелике освітлення?

Якщо ми ще не знаємо, як конкретно вилікувати від тієї чи іншої хвороби дерево, то як нам пом'якшити її вплив на лісовий організм? Кандидат сільськогосподарських наук директор Поліського філіалу УкрНДІЛГА Олександр Тарасевич підкреслив надзвичайно важливу роль у зменшенні

негативних наслідків хвороб відіграють терміни проведення відповідних санітарних заходів. Чим коротший період від виявлення осередків захворювання до їх ліквідації, тим кращими є перспективи збереження насаджень. Невчасно проведені санітарні рубки без урахування темпів поширення хвороби призводять також до значних економічних втрат. Його на нараді активно підтримали і науковці, і практики. Було наведено приклад на рівні одного з обласних управлінь, що зазнало кількомільярдних збитків від втрат на якості деревини.

Спрощення порядку призначення суцільних санітарних рубок на вражених площах – завдання юридичне. Тим же, хто працює безпосередньо в лісі, науковці наполегливо рекомендували більше використовувати природні можливості. Це ж класика лісу, нагадував на нараді Микола Ведмідь, спочатку розташовувати корінні породи (хвойні), потім – похідні (листяні), і знову – корінні. На площах, де раніше зростали сосни, вражені кореневою губкою, варто розташовувати березові насадження – вони ж чудово оздоровлюють ґрунти, наполягав учений.

Перед лісівниками постає й немало організаційних завдань: посилювати службу лісозахисту, удосконалювати й активізувати навчання спеціалістів цієї служби, а також усіх «навкололісових» служб.

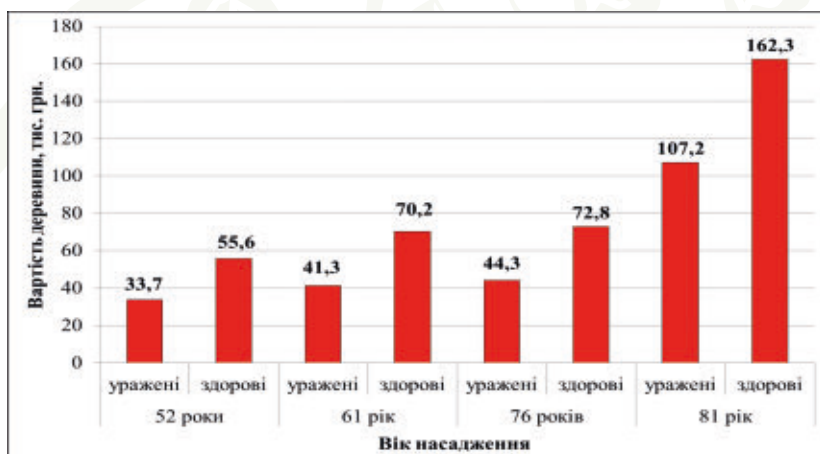
А тим часом, йшлося на нараді, слід зміцнювати зв'язки між дослідниками лісових проблем, налагодити обмін знаннями, забезпечувати короткий часовий шлях від напрацювань науки до практики.

Всі заходи мають смисл тільки тоді, коли вчасні.

Галина ПАЛИВОДА.

До уваги читачів:

Докладніше про точку зору ряду учасників наради-семінару на конкретні проблеми збереження лісів – в наступних випусках Вісника.

УРОКИ МУЖНОСТІ

На базі Турчинецького лісництва державного підприємства «Коростенське лісомисливське господарство» відбулися XVII обласні змагання вальників лісу. Змагання 19 сильних, мужніх, добре технічно підготовлених, вольових професіоналів. Заокруглив число учасників до двадцяти юніор Євген Брожко, якому до того ж у день змагань виповнилося 20 років.

Вже перед початком змагань додалося доброю настрою їх учасникам, які відзначали вдало вибране місце для основних секторів, – у затінку, що в той спекотний день було дуже важливо.

- Наш колектив два місяці готувався до цієї зустрічі, - розповів директор Коростенського лісмисгоспу Микола Галич. – Хочеться, щоб усім учасникам було зручно, щоб змагання у нашому лісі запам'яталися високими результатами.

Учасники виходять на старт – у сектори монтажу нового ланцюга, точного розкрязування дерева, відокремлення сучків, розкрязування стовбура комбінованим зрізом. Скрізь важливі час, точність, дотримання техніки безпеки.

Те, що на змагання прибули найсильніші, – беззаперечно. Однак різниця в результатах значна. Приміром, час монтажу нового ланцюга коливається від 19 до 70 секунд. Це показник рівня домашньої тренуваності учасників.

Вже другий рік підряд лягає точно на кілок сосна, зрізана одним з наймолодших учасників змагань Семеном Авраменком з Коростишева. Талановитий хлопець, а практики, щоб рівно пройти всі етапи, бракує.

І все ж головний суддя змагань начальник відділу лісового господарства, охорони та захисту лісу обласного управління лісового та мисливського господарства Валентин Венгерчук відзначає зростаючу майстерність помолоділого складу прибулих на змагання, які стали більш упевненими в собі і спрямованими на перемогу.

Але переможні імена незмінні вже третій рік:

1 місце – Ю. Брожко (Лугинське ЛГ);

2 місце – В. Хоменко (Слове-

чанське ЛГ);

3 місце – О. Куцан (Баранівське ЛМГ).

П'ятий рік підряд на найвищу сходинку п'єдесталу піднявся Юрій Брожко. Знатний лісоруб, майстерністю якого не захоплюватися неможливо. До майстерності, величезного досвіду додалося знання усіх подробиць організації змагань. Чи не дозволяє йому все це разом узятє вийти на рівень головного судді обласного змагання? А, можливо, ще й викладача кількох майстер-класів для молодих вальників лісу, які прагнуть до участі в подібних змаганнях?

На XVII обласні змагання вальників лісу прибули з подарунками виробники устаткування для лісового господарства. Їх було значно більше, ніж у попередні роки. Це ще одне свідчення зростаючої ваги подібних заходів.

- Лісоруб – корінна професія для Поліського краю. Сьогоднішні її представники продемонстрували, що достойно несуть цю історично закладену естафету. Так тримати! - закликав начальник обласного управління лісового та

мисливського господарства Андрій Курінський. - Впевнений, що подібні змагання дадуть потужний поштовх молоді до здобуття цієї мужньої чоловічої професії.

Галина ГАЛЬЧЕНКО.

***

На XVII Всеукраїнському конкурсі-змаганні вальників лісу лісоруб із Лугинського держлісмисгоспу Юрій Брожко захищав честь Житомирщини.

За результатами п'яти етапів наш земляк серед 25 учасників вийшов четвертим, пропустивши вперед представників Рівненщини, Київщини та Харківщини.

Особливістю цьогорічного всеукраїнського конкурсу є те, що весь призовий фонд, а це 300 тисяч гривень, переказано у фонди допомоги армії та сім'ям загиблих в ході бойових дій лісівників.

ПЕРЕМОГА!

У VIII Всеукраїнському зльоті шкільних лісництв, який проходив нинішнього літа у Луцьку, вихованка Баранівського шкільного лісництва «Паросток» Дарія Кулібаба виборола I місце.

Її наукову роботу на тему: «Особливості вирощування та використання посівного садивного матеріалу гінкго дволопатевого в умовах Баранівського лісомисливського господарства» журі визнало кращою серед 19 подібних досліджень.

- Дослідження тривало понад три роки, - ділиться Дарія. - І дослідна, і теоретична частини потребували багато часу і зусиль. Рослина ця для нас малознайома, тому і результати виявилися досить цікавими. Це дерево – одне з найстаріших на нашій планеті, до того ж гінкго дволопатево – єдиний, що зберігся до наших днів, представник сімейства Гінкгові. Тепер воно ростиме на нашій баранівській землі.

Юну зміну лісівників привітав у Луцьку голова Державного агентства лісових ресурсів України Валерій Черняков. З його рук переможці отримали нагороди.

ЩОРОКУ – ПІВМІЛЬЙОНА КУБОМЕТРІВ ДРОВ

Останнім часом для нашої держави особливо гостро постало питання як позбутися залежності від газопостачання нашого північного сусіда. Необхідність переходу до використання інших видів палива очевидна, як ніколи. Житомирщина є однією з найбільш ресурсних областей України щодо запасів деревини. Тому і роль лісових господарств у забезпеченні твердим паливом відповідна.

- Для України цей вид опалення є досить перспективним, - запевняє начальник Житомирського обласного управління лісового та мисливського господарства Андрій Курінський. - Знаємо це із власного досвіду, адже жодне з наших підвідомчих підприємств не використовує газ – як для виробництва, так і для обігріву приміщень; у нас достатньо дров'яних відходів, тирси. І ми бачимо, що це – економічно вигідно.

Наші лісгоспи щороку заготовляють близько 500 тисяч кубічних метрів дров паливних. На власні потреби витрачається приблизно

70 тисяч кубічних метрів. Решта дров реалізовується споживачам внутрішнього ринку. Для населення та соціальної сфери реалізовується в середньому 250 тисяч метрів кубічних дров, і це повністю задовольняє потреби в цьому виді палива.

Можу запевнити громадянськість, що виробляти необхідні обсяги твердого палива Житомирщина може абсолютно без шкоди лісу. Адже зрозуміло, що для цього використовуватимуться відходи виробництва, низько-

сортна та сухостійна деревина, яка не має товарної цінності.

Що ж стосується виробництва таких видів як паливні гранули, чи пелети, то на сьогодні наші підвідомчі підприємства не мають відповідного обладнання для їх виготовлення. В перспективі ми, звісно, до цього прийдемо, але спочатку ми маємо знати, який саме вид палива буде найбільш затребуваним на ринку, щоб це було вигідно і виробнику, і споживачу.

Прес-служба ЖОУЛМГ.

У ЛІСІ ЯК ГУКНІШ, ТАК І ВІДГУКНІТЬСЯ

Найвіддаленіше і найбільше лісництво Городницького держлісгоспу – Броницьке. Більш як чверть його площі (1859 га) загальнозоологічний заказник державного значення Казява – лісові та болотні масиви, в яких багато глухариних та тетерукових токовищ, а також рідкісні пугач і зміїд, занесені до Червоної книги України.

Заказник – то окраса. А найсуттєвіший фактор у роботі лісництва – його адміністративно-територіальне розташування: одна частина – в Новоград-Волинському районі, друга – в Олевському, і на кордоні з сусідньою областю.

Хто з керівників лісництва достойно витримує амбіції чиновників з усіх сторін, особливості ставлення до лісу дуже різних місцевих громад і відверті зазіхання на його багатства недобросовісних бізнесменів – той гарантовано здатен успішно працювати у значно більших масштабах. Лісництво стало трампліном не одному його керівникові. Як-от і нинішньому головному лісничому Городницького держлісгоспу Леонтію Валенкевичу.

Нинішній керівник Броницького лісництва Богдан Мізюк каже, що про кар'єрні перспективи поки що просто не має часу думати, бо поставив собі за мету зберегти і примножити надбання попередників.

На перший погляд дивно, що завдання «примножити» виявилось легшим. Уже котрий рік у лісництві садять ліс не менш як на 50-гектарній площі.

Сприяє тому насамперед настрої жителів у прилеглих до лісництва селищах. Тут залишаються молоді люди, будують житло. Тут немає відвертих дармоїдів; якщо хтось не знайшов роботу біля дому – їде на

заробітки. Лісівникам, у разі потреби, допомагають охоче. Та основне навантаження – впродовж багатьох десятиріч – бере на себе постійна ланка лісокультурниць. Нехай уже за сімдесят, як-от Галині Потейчук, Галині Остапчук, Варварі Ляшук, нехай діти кличуть із рідного села в більш комфортні місця, але як же без лісу прожити? От і знову за сапу – і до корчуватої лісової землі.

На належний догляд за насадженнями налаштовані й майстри лісу. За ними ходити не треба, стверджує лісничий, більшості дай завдання, а вони самі організують його виконання. Підтвердженням може бути хоча б те, що, приміром, майстра лісу Володимира Васильчука земляки за організа-

торські здібності, активність кличуть директором. Ще одна деталь, яку в лісництві вважають показником серйозного ставлення до життя й роботи: ніхто в цьому трудовому колективі не палить.

А тепер – про збереження, охорону лісів.

Охочі до, як здається немірних, лісових багатств завжди є. Але коли до керівництва лісництвом став 25-річний Богдан Мізюк, то декому здалося, що це виграшний момент, що взяти гору над таким молодим, та ще й немісцевим чоловіком буде легко. Так не сталося. Зрозуміло, велике значення для лісничого має підтримка досвідчених колег – помічника лісничого Івана Позняка, майстрів лісу Віктора Радчука,

Володимира Васильчука, Володимира Будніка, працівників лісової охорони. Та вирішальною мірою все залежало від позиції самого керівника.

Найважче довелося в першу зиму роботи лісничим. Три дні така заметіль, що важко від'їхати навіть від контори. А о 23.00 приходиться звістка, що за майже двадцять кілометрів від неї, на кордоні з іншою областю, нищать ліс. Група бронецьких відчайдухів добирається «на край світу», не має права

наздоганяти шкідників на чужій території, але конфіскує бензопилу, трактор, причіп. За той трактор держава одержала непогане вливання в бюджет. Хоча логічніше і виграшніше було б, якби це було можливо, спрямувати частину коштів на покращання умов роботи працівників такої добросовісної лісової охорони.

Браконьєри тепер не тільки нахабні, а й підступні. Лісівники побачили, але, як мовиться, не зловили за руку, інших учасни-

ків самовільної рубки дерев. Тому вирішили залишити зрубане на місці, а самим чатувати кілька днів біля доріг, якими пилорамники обов'язково повернуться сюди за сировиною. В результаті – приїзд працівників прокуратури, котрі одержали «сигнал» від самих шкодородів: на території лісництва валяються зрізані дерева. Лісівники пояснили ситуацію, самі провели перевіряючих засніженими хащами до місця події. І одержали згодом...звістку про добру роботу правоохоронців.

Та як би там не було, ті, хто «сумнівався», переконалися, що і щирі творці, і дбайливі господарі лісу – лісівники.

Галина ПАЛИВОДА.

На фото: офіс лісництва; разом з лісокультурницями Марією Курильчук, Галиною Потейчук та Галиною Остапчук – лісничий Богдан Мізюк та головний лісничий лісгоспу Леонтій Валенкевич; кращі механізатори лісництва – з родини Микитюків: Григорій, Олександр, Вадим.

КОНКУРС ДИТЯЧОГО МАЛЮНКА

До Дня працівника лісу в обласному управлінні лісового та мисливського господарства відкрилася виставка дитячих малюнків.

80 робіт юних любителів природи з цікавістю розглядають працівники та відвідувачі обласного управління.

Участь в конкурсі взяли представники всіх районів нашої області та міста Житомира різних вікових категорій. З дитячою безпосередністю юні таланти висловлюють свою позицію в питаннях збереження «зеленого друга».

Ці малюнки – не просто бажання дітей продемонструвати свої таланти чи вибороти призове місце, це відверте

бажання підростаючого покоління висловити своє бачення охорони і примноження лісу та його мешканців.

Після визначення членами журі кращих робіт переможці

конкурсу отримають дипломи та грошові винагороди від Товариства лісівників області.

Прес-служба ЖОУЛМГ.

Малюнок Єлизавети КОТНЮК, м. Бердичів.

ПРО БЕРЕЗУ КАРЕЛЬСЬКУ ТА УКРАЇНСЬКУ

Багато сказано про одне з найзагадковіших дерев із кошовною візерунчастою деревиною – березу карельську. В Україні вивченню її феномену, а тим паче вирощуванню цієї перспективної і кошовної деревної породи приділяється, на жаль, дуже мало уваги.

Піонером вивчення та вирощування берези карельської в умовах Українського Полісся був наш земляк, видатний науковець Петро Венедиктович Литвак. На його прохання, у жовтні 1961 року М.Й. Соколов (корифей цієї проблематики, науковець з Карелії) надіслав у Житомир насіння берези карельської. Вага 1000 насінин становила всього 0,21 грама, схожість насіння – 32%. Вісянє воно було в лісових розсадниках Березівського, Малинського та Овруцького лісозаготівельних господарств. Наприкінці квітня наступного року з'явилися сходи, причому на 8 днів раніше, ніж сходи берези бородавчастої на сусідніх грядках.

За даними спостережень П.В. Литвака, у берези карельської всі фенологічні фази наставали раніше, ніж у берези бородавчастої. Одночасно проводились дослідження з виявлення ознак, характерних для берези карельської.

У 1966 році було оглянуто 700 дерев. Із них близько 50% мали явні ознаки берези карельської (за формою стовбура). Вже тоді, після 5-річних досліджень, П.В. Литвак зробив висновок: «Береза карельська може цілком успішно рости в Українському Поліссі».

П.В. Литвак про перспективи виявлення візерунчастої берези в природних насадженнях Полісся сказав так: «...Дослідження М.Й. Соколова та А.Я. Любавської наводять на думку про потребу пошуків цієї форми в північних лісах Українського Полісся».

Наша знахідка підтвердила його гіпотезу через 34 роки.

Восени 1995 року на Словечансько-Овруцькому кряжі П.В. Литва-

ком, В.І. Ткачуком, О.В. Тарасевичем було знайдено різновид берези з ознаками візерунчастої деревини. Текстура деревини цього різновиду беріз є подібною до текстури берези карельської. Всього було виявлено близько тисячі таких дерев. Подальші роботи в цьому напрямку засвідчили, що в умовах кряжу в популяції берези української простежується поліморфізм, іншими словами – така мінливість особин популяції, при якій добре виражене розщеплення на високостовбурові, середньостовбурові, низькостовбурові та кущоподібні форми дерев. Нами були проведені таксаційні роботи на ділянках, де росте береза українська, з одночасним визначенням діагностичних ознак дерев. Обраховувалась загальна маса візерунчастої деревини, всі виміри ретельно занотовувались. Через незвичну форму стовбурів дерев, текстуру та складнощі з переробкою, місцеве населення такій березі дало напрочуд влучну назву – «кручанка». Цей різновид берези було названо березою українською.

Назву цього різновиду – береза українська – довелося відстоювати. Завдяки співпраці з вченими білоруської АН, восени 2011 року було проведено генетичний аналіз деревини берези української, який підтвердив, що цей різновид берези є корінним, тобто має походження, приурочене виключно до Словечан-

сько-Овруцького кряжу.

Таким чином, назва нашої або-ригенної візерунчастої берези цілком логічна і правомірна – береза українська. Вона, поза сумнівом, є унікальною перлиною лісів Полісся.

Тривалий час я намагався знайти залишки насаджень берези карельської, які були створені П.В. Литваком. Нарешті минулого року, завдяки ветеранам Малинського держлісгоспу, пощастило знайти залишки лісових культур, які були започатковані професором у жовтні 1961 року. На жаль, збереглося тільки близько тридцяти екземплярів дерев берези карельської. Ці дерева потребують «захисту» від інших, швидкоростучих, деревних порід. З керівництвом обласного управління лісового та мисливського господарства і ДП «Малинське ЛГ» досягнуто домовленості щодо проведення лісівничих заходів, спрямованих на створення належних умов для збереження та росту залишків культур берези карельської. Це єдине унікальне насадження в Україні, яке є «живим пам'ятником» наукової спадщини П.В. Литвака. Необхідно зауважити, що збереглося ще 5 таких дерев у ботанічному саду ЖНАЕУ та 2 дерева берези карельської на території Поліського філіалу УкрНДІЛГА – також посаджених професором.

Олександр ТАРАСЕВИЧ,
директор Поліського філіалу
УкрНДІЛГА.

СЕЗОН ПОЛЮВАННЯ: МОЖЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ

9 серпня у Житомирській області відкрито сезон полювання на пернату дичину. Він триватиме до 26 жовтня 2014 року. Цього року, враховуючи чисельність пернатої дичини та пропускну спроможність мисливських угідь, полювання проводиться тільки в суботу та неділю.

Як пояснив завідувач сектору мисливського господарства управління Роман Логвінчук, полювання здійснюється на норця великого, качок, лиску, курочку водяну, пастушка, куликів, гусок, голубів, перепілку.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України встановлено норми відстрілу пернатої дичини одним мисливцем за день полювання. Наприклад, гусок один мисливець за день може добути 3, качок – 5, а перепілок – 15.

Однак, наголошує Р. Логвінчук, норми добування дичини може бути зменшено безпосередньо мисливським господарством залежно від чисельності дичини та пропускну спроможності мисливських угідь.

При проведенні полювання мисливець повинен мати при собі посвід-

чення мисливця, щорічну контрольну картку обліку добутої дичини і порушень правил полювання, дозвіл на добування пернатої дичини (відстрільну картку), відповідний дозвіл на право користування вогнепальною зброєю, паспорт на собак мисливських порід, інших ловчих звірів і птахів у разі їх використання під час полювання.

Зазначені документи мисливець зобов'язаний мати під час здійснення полювання, транспортування або перенесення продукції полювання і пред'являти їх на вимогу осіб, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання.

***

З початку сезону полювання на пернату дичину рейдові бригади підвідомчих Житомирському обласному управлінню лісового та мисливського

господарства підприємств вже склали 27 протоколів на порушників правил полювання. Вилучено 4 одиниці мисливської вогнепальної зброї та накладено 5,3 тис. грн. штрафів.

Так, при проведенні рейду з охорони мисливських угідь, бригадою ДП «Овруцьке спеціалізоване лісове господарство» в угіддях Овруцької районної організації УТМР було затримано місцевого жителя, який здійснював полювання з мисливською нарізною зброєю калібру 30-06 без відповідних на те документів. Це є порушенням Закону України «Про мисливське господарство та полювання» та Закону України «Про тваринний світ».

У порушника вилучено мисливський нарізний карабін, 8 набоїв до нього та складено відповідний протокол про адміністративне правопорушення.

З початку ж року під час проведення таких рейдів на порушників правил полювання складено 107 протоколів та вилучено 10 одиниць мисливської вогнепальної зброї. На громадян накладено стягнень у вигляді штрафу на суму понад 21,4 тисяч гривень.

***

В селі Покришев Брусилівського району Житомирської області браконьєри полювали на лебедів. Одного пораненого птаха врятували селяни. Про це повідомила прес-служба Державної екологічної інспекції у Житомирській області.

Лебедів, зі слів селян, було два, але другого знайти не вдалося, найімовірніше, його забрали ті, хто підстрелив. Інспектори передали врятованого птаха для догляду та лікування в мисливське господарство «Поліське ТМР».

ПОЛЬЩА ЛІЧИТИМЕ БОБРІВ

У 2014-2015 роках у Польщі лічитимуть бобрів, виникне також мапа, що показуватиме масштаб шкоди, яку спричиняють ці тварини, – інформує Міністерство охорони середовища. Це має стати підставою для прийняття рішення, що далі робити з популяцією бобрів у країні.

Організації селян, лісники, мисливські спілки вже протягом ряду років просять вирішити це питан-

ня. Кількість бобрів, що перебувають під захистом держави, збільшується, рік у рік зростають також відшкодування, які виплачуються за знищені бобрами греблі, залиті поля, підтоплені ліси. Не допомагає вже й переселення бобрів в інші місця, бо вони поширені повсюди.

Екологічні організації підкреслюють водночас, що бобер – корисна тварина у природі, бо його діяльність позитивно впливає на

регуляцію рівня води в навколишньому середовищі.

***

Ареал поширення річкового бобра в Україні охоплює значну частину території країни. За даними обліку 2013 року, кількість бобрів в мисливських угіддях Житомирської області – понад 9 тисяч особин.

Популяція цих тварин активно зростає.

ЦІЛЮЩА ВОДА

У величній лісовій симфонії чутливе вухо і знавця, і любителя лісу обов'язково вловить незвичайні, ні на що не схожі джерельні звуки. Б'є із землі чиста прозора вода. Холодна, аж зуби ломить. Неповторно смачна.

Заглянь у створену природою криничку, там, яку дзеркалі, сяє твоє обличчя і високе небо.

Заглянь у свою душу, і можливо з подивом побачиш, що в ній теж задзюркотіло – щось тепле і добре. Бажання не порушити, зберегти.

Вісник – про лісові джерела, про ставлення до них лісівників.

Не лише жителі Нехвороща, а й багатьох навколишніх сіл знають про це джерело з давніх-давен. Нинішня його адреса – 38-й квартал Андрушівського лісництва Попільнянського держлісгоспу.

За даними сільського голови Нехвороща Василя Гетьмана, ніхто не здійснював досліджень хімічних властивостей води з цього джерела. Але й без наукових висновків люди переконані в її корисності, бо це підтверджено десятиліттями їхньої практики. Стриманіші люди кажуть: якщо вона й не додає здоров'я, то й не віднімає – що в наш час уже само по собі цінно. Інші стверджують, що таки додає. Так чи інакше сотні людей приходять сюди, щоб і свіжої води скуштувати, і щоб взяти у велику посудину та пити щодня. Скільки б не зберігалася вода поза джерелом – осаду не дає. Як свячена. Отож поступово почала складатися серед місцевих жителів традиція – приходити сюди на спільну трапезу в день святкування Святої Трійці.

А ця вода таки цілюща. Бо не тільки служить опорою людям, допомагає їм вірити у світле, а й спонукає кращих із них до шляхетних вчинків. Час від часу знаходиться той, хто із власної ініціативи упорядковує місце, де

б'є джерело. Сільські старожили пам'ятають колишнього працівника лісництва Григорія Барабанова та його сина Валентина (обох уже немає серед нас), які своє столярське вміння спрямували на те, щоб одягти джерело в дерев'яні шати.

Минули десятиліття. У 2012 році, на прохання общини Андрушівського храму Різдва Пресвятої Богородиці (до речі, в нинішньому році, за православним календарем, Різдво Пресвятої Богородиці відзначається в один день з професійним святом лісівників) за облаштування джерела взявся колектив мисливського господарства ТОВ «КАМІА плюс». Понад 60 тисяч гривень було витрачено на розрівнювання й упорядкування майданчика навколо, будівництво шестигранної, увінчаної хрестом, альтанки з дерев'яною підлогою й продуманим оздобленням

внутрішніх стінок, на виготовлення й установку столів, лавочок, а головне: «одягнення» джерела у вишукану криничку – зручну для людей і безпечну для джерела.

Тоді ж цей джерельний міні-комплекс було освячено – за участю архієпископа Житомирського та Новоград-Волинського Никодима та сотень шанувальників джерела.

І назва у цього джерела – Джерело Святого Духа.

УНІКАЛЬНО!

ДІДОВЕ ОЗЕРО

Окраса Словечанського держлісгоспу – заказник державного значення «Дідове озеро», організований у 1980 році в кварталах 11-14 Кованського лісництва. Загальна його площа – 294 гектари. Площа дзеркала озера – 22 гектари. Унікальний куточок заболоченого Полісся. Вражає своєю дикою красою, первозданністю.

Таємнича, загадкова назва озера, що напрочуд гармонує йому. Оповіді, легенди про нього, що закарбувалися в пам'яті старожилів, сягають 1914 року. Розповідають, що всі, хто колись бував біля озера рано-вранці, зустрічалися з білобородим дідом у довгій білій полотняній сорочці. Він нечутно підходив до них і так же загадково зникав у сивому тумані. Через те й назвали озеро «Дідовим».

Здається, тут все навколо пронизане духом таємничості. Тиша. Лише спів пташок, тихий плескіт хвиль, чмокання риб в очеретах. Живи, радій, зустрічай схід і захід сонця, милуйся зорями, що віддзеркалюють у темній глибині води.

Якщо пливти човном по тихій воді, очам відкриваються химерні підводні пейзажі з рослин-водоростей. Форми їх настільки дивовижні, що бачене здається казкою. З усіх плаваючих рослин ніяка не привертає стільки уваги як біла водяна лілія. У стародавній Греції квітки лілії вважалися символом краси і красномовства. Легенда оповідає, що на цю квітку перетворилася прекрасна німфа. Жодна рослина не реагує так на перебіг часу, як лілія. О шостій годині вечора квітка закривається, йде під воду, а о сьомій ранку відкривається. Протягом дня квітка, мовби йдучи за сонцем, повертається вслід за його промінням.

На Дідовому озері є декілька дрейфуючих острівців, вкритих різноманітною болотною рослинністю. Станеш, і немов тонеш у мохах, розсипах журалини (клюкви). Вона, до речі, є делікатесом і основними ліками для глухарів, тетеруків. Ніякі штучні антибіотики не зрівняються з нею.

Очерети і заплави озера заселені качками, любляють ці місця лебеді і сірі журавлі.

Зростають біля озера хвоць річковий, рогіз вузьколистий, очерет звичайний, глечики жовті. Щедро квітнуть жовті й сині півники.

У лісах, що підступають до озера, ранньої весни цвіте сон-трава, на зміну їй розстеляються килими жовтецевої і білої анемони, в травні забиває дух запах конвалії, п'янить жовтогаряче цвітіння азалії понтійської – релікта третинного періоду.

Майже біля самої води під віковими деревами можна набирати грибів і зварити духмяну рибно-грибну юшку

Отаке воно – «Дідове озеро», унікальний болотний масив. З півдня і сходу озеро обрамлене

соснами. З півночі до нього підступають сосново-березові ліси. З північного сходу насипано піщану дамбу протяжністю 300 метрів. Колись наші прадіди навозили її волами.

Кожного, хто приходить сюди, зачаровує і нинішня краса, і загадкова історія. Ніхто не знає, що то за дід дав йому ймення. А може це й на краще. Кожен матиме біля озера свою казку, чекатиме на своє чудо.

*Ніна МЕЛЬНИЧЕНКО,
колишній головний лісничий
Словечанського держлісгоспу.*

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ЮШКА

На казан (10-15 літрів) беремо різну рибу, і чим більше видів, тим краще. Варимо її з хвостами та головами в марлі, потім виймаємо й чистимо від костей. Кладемо в казан картоплю, моркву, пшоно. Коли вони доваряться до півготовності, вкидаємо кропиву, петрушку, кріп. Наприкінці додаємо рибу, ще зелень, вбиваємо кілька яєць і вливаємо 100 грамів горілки. І головне: вмочуємо в юшку поліно з вогню, на якому вона готувалася, це їй додасть присмаку диму. (За В. Ющенком).

«ЗОЛОТА ГІЛКА», АБО ОМЕЛА БІЛА

Омела біла (*Viscum album*) знайома всім лісівникам. Тому її опис не наводимо, але про цікаві аспекти її біології згадаємо. Це – багаторічник, вічнозелений напівпаразит. Великі кущі омели мають вік 20-30 років. Уражує вона багато листяних деревних порід, але особливо сильно – тополі, липи, акації. Мало хто знає, що у Житомирській області зростає ще один вид омели – омела смерекова або австрійська (*Viscum abietis*) – рідкісний центральноєвропейський гірський вид, знайдений у Поліському природному заповіднику на 100-річних соснах у сухих лишайникових борах. На відміну від омели білої, омела смерекова має значно вужче, ланцетне листя та ягоди помаранчевого кольору.

Весь розвиток омели білої відбувається без контакту з ґрунтом, тому у давнину вважалося, що омела зберігає лікувальні та магічні властивості лише до контакту з землею, а після, наприклад падіння на землю, вона їх втрачає. Цвіте омела у березні-квітні дрібними жовтими квітами, з них розвиваються молочно-білі соковиті ягоди, наповнені дуже клейким соком, з однією сріблястою насінною. Ягоди омели досягають взимку, чим особливо приваблюють птахів. Весною насіння омели проростає. Корінець проростка обов'язково вигнеться у бік гілки – він відчуває ледь помітне тепло, яке вона випромінює. Доторкнувшись до кори, корінець починає розширюватися в округлу, щільну пластинку. Невдовзі з її центру виростає міцний, гострий, відросток-присоска, який проникає через кору вглиб гілки і поступово досягає деревини. Оскільки шари деревини щороку наростають,

то ця присоска ніби занурюється в них все глибше. Вже на другий рік життя кореневий відросток починає галузитися всередині гілки, поширюючись вздовж неї. Тому боротися з омелою зрізанням її кущиків з гілок – справа безперспективна, адже від місця виростання кущика з гілки 20-річна омела поширюється в кожен бік більше, ніж на метр. Отож сильно уражені омелою дерева підлягають кронуванню.

Омела біла має промовисті народні назви: пташиний клей, громова мітла, відьмине гніздо, дубові ягоди, золота гілка. Останню назву спостережливі кельти омели дали за її дивовижні властивості, а також тому, що вона, темно-зелена влітку, взимку трохи жовтіє – стає «золотою». На початку нової ери європейці вважали, що насіння омели падає з небес на стрілах блискавок.

У кельтів вважалося, що омела – чародійна «золота гілка» – давала здоров'я, багатство, захист, відродження і безсмертя. Друїдична назва омели – «всєцїлитель». У Франції її називають «хрестова трава», ця назва відбиває давнє вірування, що хрест Ісуса Христа був зроблений з деревини саме омели. Також вона вважається рослиною Іоанна Хрестителя.

Дамо її коротеньку характеристику з погляду магії рослин.

Аура її – тепла, на мові квітів омела означає «поцілуй мене». Омела уособлює жіноче начало і має потужну, магічну силу: «Як дружина приліпляється до чоловіка, так і омела приживається на дереві». Головними її магічними властивостями вважаються захист, родючість, здоров'я, зцілення, удача, захист від злих чар. «Нема омели – немає вдачі» – кажуть англійці, прикрашаючи омелою свої домівки на свята, особливо на Різдво. Носіння чоток і бус з омели – добрий захист від зглазу, порчі, ран, удару блискавки.

Друїди – так галли називали своїх чаклунів – вважали омелу найсвятішою рослиною, особливо якщо вона зростала на дубі. Вони вважали, що взимку вся міць, життєва та магічна сила могутнього дуба переходить в маленьку омелу, яка на ньому росте. Зривали омелу з дотриманням складного ритуалу: в шостий місячний день жрець влізав на дерево і зрізав омелу золотим серпом, клав його на білу тканину, обережно спускав донизу. Правильно здобута омела вважалася дієвими ліками від епілепсії, нею лікували виразки (хворому треба було лише пожувати її листочок, а інший прикласти до хворого місця), використовувалася як універсальна протиотрута.

У Швеції досі вважають, що омела лікує епілепсію, для чого хворі носять при собі ножі з рукояткою, зробленою з основи стовбурця омели. В Англії і Голандії до XVIII століття омелу проти нападів епілепсії рекомендували відомі лікарі, за їх рецептами ліки готували з висушених ягід омели, змішаних з вином.

Омела як оберіг здатна «латати» важкі енергетичні «пробоїни». Якщо людина носить оберіг з омели, омела ніби постійно підключена до її вібраційного поля, підживлює його, створює настільки сильну ауру, що людина може витримати потужний енергетичний удар (наприклад, спробу зглазу) і стати ще сильнішою. Саме тому омелу зазвичай використовують у «битвах чаклунів». У Польщі вважається, що омела, зібрана у травні і підвішена поблизу дверей дому чи сараю, оберігає тих, хто мешкає в них – людей і худобу – від всіляких хвороб та взагалі бід, при цьому міняти стару омелу на свіжо зібрану треба кожен рік.

«Магічний» розділ хоча закінчити рекомендацією магів початку нової ери – заготовляти омелу вони слід у день Святого Іоанна Хрестителя – 24 червня, що за новим стилем співпадає з днем Івана Купала – 7 липня (вважалося, що рослини в цей день мають найбільшу цілющу та магічну силу). Особисто я вважаю, що правильніший день для збору лікарських рослин, в тому числі й омели, 24 червня – день, близький до літнього сонцестояння (22 червня).

В наш час омела офіційно визнана лікарською рослиною у фармакопеях багатьох країн Європи. Встановлено, що її листя містить різноманітні органічні кислоти, алкалоїди (рослина помірно отруйна), цукри, ацетилхолін, смолисті речовини, спирти, аскорбінову кислоту, каротин, каучук. Листя і ягоди омели містять жирну олію, до складу якої входять жирні кислоти: олеїнова, лінолева і пальмітинова. В Україні омела – рослина виключно народної медицини. До речі, ні

В.Кархут, ні І.Носаль про неї не згадують у своїх травниках.

В офіційній медицині європейських країн омелу використовують для підвищення діурезу при захворюваннях нирок, для зниження артеріального тиску при гіпертонічній хворобі, для підсилення серцевої діяльності. Омела має в'язучу, сечогінну, кровоспинну, знеболювальну, протизапальну, антисклеротичну, послаблюючу, седативну, протиракову дію.

Здавна в Україні вважалося, що омела, яка виросла на різних деревних породах, має різні лікувальні властивості. Це знайшло блискуче експериментальне підтвердження у працях професора В.І.Литвиненка (Державний науковий центр лікарських засобів, м. Харків). Виявилось, що дуже важлива група біологічно активних органічних сполук – халькони – присутня у найбільшій кількості у листі омели, яка виросла на плодкових деревах, – яблуні, груші, гліді. Саме коливання вмісту хальконів зумовлює значний діапазон лікувальної дії листя омели.

Окрема розмова – про ягоди омели. У багатьох наукових публікаціях можна прочитати про патентований німецький протираковий препарат «Іскадор», який розроблено близько 70 років тому і який є одним з перших та найбільш вживаних

протиракових рослинних препаратів у світі. Виробляється він з ягід омели, складовою частиною яких є лектини, які й мають протиракову, цитостатичну, цитотоксичну та онкопротекторну дію. За багатьма науковими даними, позитивні результати лікування раку цим препаратом коливаються у межах 50-70%, що суттєво перевищує показник доксирубіцину – протокольного синтетичного протиракового препарату. Одна з модифікацій «Іскадору» нині широко використовується в Європі для лікування «чуми XXI століття» – вірусного гепатиту С. На жаль, у домашніх умовах виготовити ці ліки неможливо.

Наостанок наводимо лише один рецепт використання листя омели у домашніх умовах – при лікуванні гіпертонії (цей рецепт наведено у довіднику «Лікарські рослини» під редакцією академіка А.М. Гродзинського): 7,5 г подрібнених листочків омели залити 100 мл окропу. Настояти на водяній бані 15 хв., настій процідити. Приймати натщесерце, по 1 столовій ложці, 3 рази на день. Зберігати у холодильнику. Строк придатності настою – 2 дні. Дуже бажано при цьому міряти артеріальний тиск. Після 2 тижнів прийому дає стійкий позитивний ефект.

Олександр ОРЛОВ.
Поліський філіал УкрНДІЛГА.

ТОЧНЕ ОКО, ТВЕРДА РУКА І ... БЕНЗОПИЛА

Олександр Макаренко – трелювальник, працює в Коростишівському держлісгоспі. Але з лісом його пов'язує не лише робота, а й особисте захоплення. Його «фішка» – виготовлення різних дерев'яних речей винятково за допомогою бензопили.

Відомі його елегантні стільці та крісла, виготовлені без єдиного гвіздка. Донедавна свою майстерність у їх створенні він удосконалював, встановлюючи часові рекорди. Приміром, надійний чотириногий стілець «народжувався» за якийсь десяток хвилин.

Але для майстра, для творчої особистості важливі не виграти на спір, а розвиток.

Новий крок уперед зробив Олександр Сергійович нинішнього року. Він самостійно розробив технологію виготовлення оригінального стола.

Причому варто звернути увагу, що в ній передбачено не лише якісь технічні моменти, а й природоохоронний аспект. Матеріалом для новопридуманих столів служать винятково дубові пні. Майстер обстежує місця вирубок і вирізняє пні з особливо вигадливими основами. Отож те, що було знизу, стає

поверхнею стола. Знову ж таки: всі його деталі – це цільний шмат дерева, видозмінений винятково бензопилою. Хіба що додатково трохи шліфується дзеркало стола.

Схоже, що душа Макаренка налаштована на те, аби довести, що в лісі немає нічого зайвого чи некрасивого. Приміром, із кривого дерева він робить симпатичну лавочку... Отож чекаймо нових знахідок.

АЛЬТАНКА НА ВОДІ

Ідея побудувати таку альтанку виникла у лісничого Тригирського лісництва Житомирського держлісгоспу Валерія Іщука. А втілювали її в життя всім лісництвом, розповів старший майстер лісу Анатолій Федюк.

Найперше, майстри лісу повизбирали на території лісництва всі пластикові пляшки – так заодно покращили і його санітарний стан. Потім збудували величезну коробку, поділили її на частини і заповнили тими пляшками. Загалом використано їх 4 тисячі штук. А вже зверху надбудували альтанку зі столами та лавами. Завдяки пляшкам ця споруда тримається на воді і навіть може плавати.

Таким чином у рекреаційному пункті «Діброва», розташованому неподалік Денишів на березі річки Бобрівки, додався ще один – у великому ряду інших – оригінальний об'єкт. (Див. останню сторінку обкладинки).

*Пречиста повінь листопаду...
Як одкровення – кожна мить.
До лісу йду, немов до саду.
Струною гілочка бринить.
Тисячолітнім ворожбитом
Там – нелинь сивий. Не дріма –
Повідає, як треба жити,
Аби не всохнути дарма:
«В годину сонячну чи грізну
В душі святі чуття буди.
Малу билиночку-берізку
Прикрій собою від біди.
Росте хай трепетна і гожа,
Плекає крону золоту,
Нехай у світ несе тривожний
Незгасну віру в доброту!».*

Ігор ЛІБЕРДА.

